

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างหัวคะแนนกับผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกผู้แทนราษฎรในระบบการเลือกตั้งของไทย ศึกษาเฉพาะกรณีเขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในครั้งนี้ได้แบ่งเนื้อหาออกเป็น 2 ส่วนใหญ่ ๆ ด้วยกัน คือ ส่วนแรก ได้แก่ ส่วนที่ปรากฏอยู่ในบทที่ 1, 2 และ 3 เป็นส่วนที่ศึกษาถึงสภาพโดยทั่วไปของปัญหาที่จะวิจัย ขอบข่ายและแนวความคิดทางทฤษฎีและวิธีดำเนินการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยจะได้ใช้เป็นแนวทางในการวิจัยและการสร้างแบบสอบถาม เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ส่วนที่สองกล่าวถึงสภาพโดยทั่วไปของจังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยเฉพาะการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาว่าเป็นไปในลักษณะอย่างไร และการเสนอผลการวิจัยสรุปผลจากการศึกษาวิจัย ซึ่งจะกล่าวในบทที่ 4, 5 และ 6 ต่อไป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยใช้อยู่ 2 วิธีด้วยกัน คือ การสัมภาษณ์ (interview) และการใช้แบบสอบถาม (questionnaire)

1. การสัมภาษณ์ (interview) เป็นการสัมภาษณ์ผู้สมัครรับเลือกตั้งจำนวน 6 คน ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (indept interview) เพื่อให้ได้ข้อมูลและข้อเท็จจริงให้มากที่สุด ในการสัมภาษณ์ผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้วิจัยต้องใช้ความพยายามอย่างมากในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพราะข้อมูลส่วนใหญ่เป็นข้อมูลที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งไม่ยอมเปิดเผยหรือไม่ต้องการที่จะเปิดเผย เช่น รายชื่อหัวคะแนน จำนวนหัวคะแนน เทคนิคและกลยุทธ์ในการหาเสียง เป็นต้น ซึ่งบางครั้งผู้วิจัยต้องอาศัยบุคคลอื่นเป็นสื่อกลางในการติดต่อ ซึ่งบุคคลดังกล่าวเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งให้ความไว้วางใจหรือมีความเชื่อถือ ในการสัมภาษณ์ผู้สมัครรับเลือกตั้งเกี่ยวกับ รายชื่อหัวคะแนน จำนวนหัวคะแนนการจัดหาหัวคะแนน ในบางครั้งผู้วิจัยจะใช้วิธีการสัมภาษณ์ผู้สมัครรับเลือกตั้ง โดยสอบถามผู้สมัครรับเลือกตั้งที่เป็นคู่แข่งกัน โดยใช้วิธีดังกล่าวนี้ใช้กรณีที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ไม่สัมภาษณ์ไม่ยอมเปิดเผย

ข้อมูล ซึ่งการใช้วิธีการดังกล่าวทำให้ประชากรที่ใช้ในการวิจัยมีจำนวนมากขึ้นและกระจายครอบคลุมมากตามลำดับ จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง

2. การให้แบบสอบถาม (questionnaire) แบบสอบถามใช้ในการสัมภาษณ์ หัวคะแนนเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง ซึ่งเป็นแบบปิดไม่มีการแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม โดยมีขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามดังนี้ คือ

2.1 ทบทวนขอบข่ายและแนวความคิดทางทฤษฎี ทบทวนวรรณกรรมจากหนังสือเอกสารวิทยานิพนธ์ และรายงานการวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหัวคะแนนกับผู้สมัครรับเลือกตั้ง โดยพยายามศึกษาถึงสภาพทางสังคมวิทยาของหัวคะแนนและผู้สมัครรับเลือกตั้งให้กว้างขวางและครอบคลุมให้ได้มากที่สุดเท่าที่กระทำ

2.2 ศึกษาระเบียบการวิจัยทางสังคมศาสตร์ จากหนังสือและตำราต่าง ๆ ที่ท่านผู้รู้และมีประสบการณ์เขียนไว้ เพื่อให้มีความเข้าใจถึงข้อดีข้อเสียของลักษณะของแบบสอบถามแต่ละชนิด

2.3 สร้างแบบสอบถามชุดแรกเพื่อใช้ในการทดสอบเพื่อที่จะสร้างแบบสอบถามที่แท้จริงต่อไป โดยนำไปทดสอบกับบรรดาหัวคะแนนของผู้สมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ 2 จังหวัดสุราษฎร์ธานี สำหรับเหตุผลที่ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามทดสอบในเขตเลือกตั้งที่ 2 เพราะมีลักษณะของประชากรในการทดสอบมีส่วนใกล้เคียงกับประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย และอีกประการหนึ่งในเขตเลือกตั้งนี้เป็นการแข่งขันกันระหว่างพรรคการเมือง 2 พรรค คือ พรรคประชาธิปัตย์และพรรคกิจสังคม เช่นเดียวกับเขตเลือกตั้งที่ 1

2.4 นำแบบสอบถามและข้อมูลที่ได้มาจากการทดสอบแบบสอบถาม มาทดสอบและแก้ไขข้อบกพร่องโดยปรึกษาหารือกับอาจารย์ที่ปรึกษาอย่างใกล้ชิด เพื่อที่จะได้ครอบคลุมข้อเท็จจริงมากที่สุด จากนั้นจึงสร้างแบบสอบถามที่จะใช้จริงในการทำวิจัยเพื่อประกอบวิทยานิพนธ์ โดยถือหลักสำคัญในการสร้างแบบสอบถามดังนี้ คือ

2.4.1 จะสร้างแบบสอบถามให้มีความสมบูรณ์ที่สุดเท่าที่จะกระทำได้ โดยครอบคลุมถึงลักษณะของความสัมพันธ์ที่มีอยู่ของบรรดาหัวคะแนนกับผู้สมัครรับเลือกตั้ง ตลอดจนเครื่องมือช่วยของการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน

2.4.2 จะสร้างแบบสอบถามให้ถูกต้องตามลักษณะการสร้างแบบสอบถามที่ดี ดังที่ได้ศึกษาระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์ เช่น พยายามใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย ๆ โดยหลีกเลี่ยงศัพท์เทคนิคทางวิชาการ เป็นต้น

2.4.3 จะสร้างแบบสอบถามที่จะให้ผู้ตอบใช้ความพยายามในการตอบน้อยที่สุดเพื่อสงวนเวลาของผู้ตอบ เพื่อป้องกันความเบื่อหน่ายและความกระตือรือร้นในการตอบคำถาม

จากลำดับขั้นตอนดังกล่าวผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถาม โดยเป็นคำถามในลักษณะต้องการคำตอบแบบเจาะจง (fixed alternative question or closed form) โดยให้ผู้ตอบเลือกคำตอบที่เป็นความจริงหรือถูกต้องเพียงคำตอบเดียว

โครงสร้างของแบบสอบถาม

แบบสอบถามที่ใช้มาเป็นเครื่องมือในการวิจัยในครั้งนี้ หลังจากผ่านการแก้ไขตามขั้นตอนต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาแล้วนั้นมีลักษณะที่สำคัญ 2 ประการด้วยกันคือ ประการแรกเป็นลักษณะของการให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกคำตอบเพียงคำตอบเดียว ประการที่สองเป็นแบบสอบถามที่ให้ผู้ตอบเลือกตอบคำถามเพียงข้อเดียว เช่นเดียวกับประการแรกแต่ละข้อจะมีคะแนนชี้ให้เห็นน้ำหนักของคำตอบกำกับไว้ โดยที่ผู้วิจัยจะนำคะแนนที่ได้รับมาของแต่ละข้อนำมาวิเคราะห์ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้อีกครั้งหนึ่ง สำหรับส่วนประกอบของแบบสอบถามมีอยู่ด้วยกัน 3 ส่วน คือ

ส่วนแรก เป็นคำถามเกี่ยวกับเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ เป็นต้น โดยมีคำถามทั้งหมด 6 ข้อ คือ ตั้งแต่ข้อ 1 - 6 โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อ 6 เป็นคำถามที่ต้องการวัดความสามารถของหัวคะแนน เพื่อเป็นการแบ่งประเภทหรือการจัดระดับของหัวคะแนน

ส่วนที่สอง เป็นคำถามเพื่อวัดความสัมพันธ์ระหว่างหัวคะแนนกับผู้สมัครรับเลือกตั้งทั้งหมด 28 ข้อ คือ ตั้งแต่ข้อ 7 - 33 สำหรับข้อ 18 - 33 เป็นการจับลักษณะของความสัมพันธ์แบบคู่อุปถัมภ์ - ผู้ใ้คูปถัมภ์ว่าเป็นไปในลักษณะประเภทใด ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็นดังนี้

1. เป็นการวัดความสัมพันธ์ของหัวข้อแนบกับผู้สมัครรับเลือกตั้งว่ามีความสัมพันธ์แบบคู่อุปถัมภ์ - ผู้ใ้คู่อุปถัมภ์หรือไม่ซึ่งมีอยู่ด้วยกัน 11 ข้อ คือ ข้อ 7 - 17

2. เป็นการจัดประเภทของความสัมพันธ์แบบคู่อุปถัมภ์ - ผู้ใ้คู่อุปถัมภ์ว่าเป็นไปในลักษณะแบบใด โดยที่ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 4 ลักษณะด้วยกันมี 16 ข้อ คือ 18 - 33 ประกอบไปด้วย

2.1 เป็นความสัมพันธ์แบบคู่อุปถัมภ์ - ผู้ใ้คู่อุปถัมภ์ลักษณะของ "ทาน" มีอยู่ด้วยกัน 4 ข้อ คือ ข้อ 18 - 21

2.2 เป็นความสัมพันธ์แบบคู่อุปถัมภ์ - ผู้ใ้คู่อุปถัมภ์ลักษณะของ "ปิยวาจา" มีอยู่ด้วยกัน 4 ข้อ คือ ข้อ 22 - 25

2.3 เป็นความสัมพันธ์แบบคู่อุปถัมภ์ - ผู้ใ้คู่อุปถัมภ์ลักษณะของ "อถกริยา" มีอยู่ด้วยกัน 4 ข้อ คือ ข้อ 26 - 29

2.4 เป็นความสัมพันธ์แบบคู่อุปถัมภ์ - ผู้ใ้คู่อุปถัมภ์ลักษณะของ "สมาบัติตา" มีอยู่ด้วยกัน 4 ข้อ คือ ข้อ 30 - 33

ส่วนที่สาม เป็นการหาวิธีการที่หัวข้อแนบใช้กับประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งว่ามีการใช้วิธีการอย่างไร โดยมีคำถามทั้งสิ้น 11 ข้อ คือ ข้อ 34 - 44 ซึ่งแยกออกเป็น

1. เป็นการวัดความเป็นผู้นำทางความคิดเห็นของหัวข้อแนบว่าแต่ละคนมีความเป็นผู้นำทางความคิดเห็นหรือไม่เพียงใด มีคำถามทั้งสิ้น 8 ข้อ ข้อ 34 - 41

2. เป็นคำถามเกี่ยวกับวิธีการที่หัวข้อแนบใช้ลักษณะของการให้ผลประโยชน์ตอบแทนและจำนวนเงินที่ใช้ในการซื้อเสียงว่ามีการจ่ายกันในอัตราคนละเท่าใด มีทั้งสิ้น 3 ข้อ คือ ข้อ 42 - 44

สำหรับรายละเอียดของคำถามของแต่ละข้อในแบบสอบถามนี้ได้แนบมาในท้ายเล่มของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ด้วยแล้ว

หลักเกณฑ์ทางการให้คะแนนคำตอบในแบบสอบถาม

ในแบบสอบถามมีคำตอบที่ให้ผู้ตอบเลือกอยู่ 2 ลักษณะ คือ ลักษณะแรกเป็นคำตอบที่ให้ผู้ตอบเลือกเพียงคำตอบเดียว และลักษณะที่สองเป็นคำตอบที่ให้ผู้ตอบเลือกเพียงคำตอบเดียว

ตอบเดียวแต่ละคำตอบจะมีคะแนนเท่ากับไว้ สำหรับคะแนนผู้วิจัยได้พิจารณา โดยกำหนดน้ำหนักไว้ ดังนี้

- 1) เต็มใจ สนใจ พอใจ เป็นจริง บ่อยครั้ง เป็นส่วนมาก ให้คะแนน 3
- 2) ไม่มีความเห็น เจย ๆ เป็นบางส่วน เป็นบางครั้ง ให้คะแนน 2
- 3) ไม่เคย ไม่สนใจ ไม่แน่ใจ ไม่เชื่อถือ ไม่เต็มใจ ไม่จริง ให้คะแนน 1

การทดสอบและการปรับปรุงแบบสอบถาม

การศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างหัวข้อแนบกับผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยที่เป็นการศึกษาถึงความสัมพันธ์ของหัวข้อแนบกับผู้สมัครรับเลือกตั้งอย่างจริงจังเป็นครั้งแรก ซึ่งในการศึกษาในครั้งนี้ต้องอาศัยข้อมูลและข้อเท็จจริงซึ่งเป็นความลับที่หัวข้อแนบและผู้สมัครรับเลือกตั้งไม่ยอมหรือไม่ต้องการที่จะเปิดเผย ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องพยายามสร้างแบบสอบถามที่มีลักษณะที่สามารถเก็บข้อมูลดังกล่าวได้อย่างครอบคลุมและตรงกับข้อเท็จจริงตามสภาพที่เป็นอยู่ให้ได้มากที่สุดเท่าที่กระทำได้ เพื่อให้ได้ตามวัตถุประสงค์ดังกล่าวผู้วิจัยจึงได้มีการทดสอบ (pretest) แบบสอบถาม เพื่อหาจุดอ่อนและข้อบกพร่องเพื่อที่จะนำมาแก้ไขให้แบบสอบถามมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น สำหรับแบบสอบถามในครั้งแรกมีผู้ด้วยกันจำนวน 51 ข้อ ซึ่งมีเนื้อหาครอบคลุมตามที่ต้องการ และได้ปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาแล้ว โดยได้แก้ไขเกี่ยวกับเนื้อหาและการให้ค่าน้ำหนักของคะแนนในระดับต่าง ๆ หลังจากนั้นได้นำไปทดสอบกับหัวข้อแนบ ซึ่งอยู่ในเขตเลือกตั้งที่ 2 จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยได้ทดสอบระหว่างวันที่ 5 - 25 ธันวาคม 2530 จำนวน 50 ชุด จากการทดสอบแบบสอบถามในครั้งนี้ได้พบข้อบกพร่องซึ่งต้องแก้ไขที่สำคัญ คือ

1. ภาษาที่ใช้ในการสัมภาษณ์ ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่าข้อมูลและข้อเท็จจริงบางประการเป็นข้อมูลให้ผู้ให้สัมภาษณ์ไม่อยากจะเปิดเผย จึงเป็นภาระของผู้วิจัยที่จะต้องเลี่ยงหรือหลีกเลี่ยงไปใช้ข้อความหรือคำอื่น ๆ ซึ่งมีความหมายที่ใกล้เคียงหรือคล้ายคลึงกันให้มากที่สุด และบางครั้งต้องใช้ภาษาท้องถิ่นอีกด้วย แต่อย่างไรก็ตามต้องอยู่บนหลักการเดิมของแบบสอบถาม

2. การใช้ศัพท์และถ้อยคำ มีการปรับปรุงศัพท์และถ้อยคำในแบบสอบถามที่เป็นศัพท์วิชาการหรือศัพท์ทางเทคนิคที่ผู้ให้สัมภาษณ์ไม่คุ้นเคย นอกจากนั้นพยายามเขียนรวบรัด

กระชั้นให้สั้นเท่าที่จะกระทำได้ โดยพยายามใช้คำหรือศัพท์ที่สามารถสื่อความหมายกับชาวบ้านได้หรือชาวบ้านมีความเข้าใจโดยยังคงรักษาสภาพเนื้อหาเดิมไว้ สำหรับศัพท์และถ้อยคำที่ต้องหาความเข้าใจและต้องแก้ไขที่สำคัญ ดังนี้

2.1 คำว่า "หัวคะแนน" "หัวคะแนน" เมื่อได้ยินหรือได้ฟังคำนี้แล้วผู้ฟังส่วนมากจะมีความรู้สึกต่อคำนี้ไปในทางลบ (negative) มากกว่าทางบวก (positive) เพราะคำ ๆ นี้ได้รับการกล่าวขวัญถึงแต่ในทางไม่ดี โดยผ่านทางสื่อสารมวลชนอยู่เสมอไม่ว่าจะเป็น หนังสือพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์ ซึ่งทำให้ภาพที่สะท้อนออกมาของหัวคะแนนที่ประชาชนได้รับรู้ คือ ภาพพจน์ที่ไม่สู้จะดีนักและไม่พึงประสงค์ของคนโดยทั่วไป จากเหตุผลดังกล่าวมาแล้วทำให้ผู้วิจัยประสบปัญหาแรกในการทำวิจัย ก็คือ ชื่อเรื่องที่จะทำวิจัยว่าจะตั้งอย่างไรให้มีความหมายและมีความสอดคล้องกับเนื้อหามากที่สุด ประการต่อมาคือ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์หัวคะแนน โดยใช้แบบสอบถามซึ่งเป็นประเด็นที่สำคัญมาก หากผู้วิจัยไม่สามารถจัดปัญหานี้ได้แล้ว การวิจัยก็จะไม่สามารถดำเนินการต่อไปได้ จากที่ได้กล่าวมาแล้วจะเห็นว่า คำว่า "หัวคะแนน" เป็นคำที่ผู้ที่เป็นอยู่ไม่ต้องการให้ผู้อื่นรู้ผู้ใดมาเรียกตนเองว่าเป็นหัวคะแนน ซึ่งผู้วิจัยได้แก้ไขแบบสอบถามที่ใช้คำว่า "หัวคะแนน" มาเป็น "ผู้ช่วยหาเสียงเลือกตั้ง" แทน ผู้ช่วยหาเสียงเลือกตั้งในที่นี้หมายถึง "หัวคะแนน" นั้นเอง

2.2 คำว่า "อำนาจและอิทธิพล" อำนาจและอิทธิพลในแบบสอบถามนั้น ผู้วิจัยต้องการศึกษาถึงบรรดาหัวคะแนนและผู้สมัครรับเลือกตั้งมีการใช้อำนาจและอิทธิพลของตนเอง หรือสมัครพรรคพวกในการข่มขู่ หรือกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่เป็นการข่มขู่ใจซึ่งทำให้ประชาชนเกิดความเกรงกลัวและยอมลงคะแนนเสียงเลือกตั้งตนเอง หรือผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ตนเองให้การสนับสนุนอยู่ แต่อย่างไรก็ตามเมื่อได้ทดสอบแล้วปรากฏว่าผู้ตอบแบบสอบถามไม่ยอมตอบในประเด็นนี้ประกอบกับผู้ตอบคำถามส่วนมากจะไม่ยอมรับว่ามีการประพฤติปฏิบัติกันอย่างนั้น ซึ่งจะเห็นว่าถ้าหากผู้วิจัยยังคงใช้คำว่า "อำนาจและอิทธิพล" ต่อไปจะทำให้ไม่สามารถได้ข้อมูลและข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นได้อย่างครบถ้วน ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องเปลี่ยนคำดังกล่าว โดยใช้คำว่า "อำนาจบารมี" และ "บารมี" แทน ซึ่งอำนาจบารมีและบารมีในที่นี้หมายถึง อำนาจอิทธิพลและอิทธิพลนั่นเอง

จากการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องในแบบสอบถามภายหลังจากการทดสอบคำนำไปแล้วนั้น โดยแก้ไขตามแนวทางดังกล่าวแล้วนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง

ปรากฏว่าจากจำนวนแบบสอบถาม 51 ข้อ ได้ตัด เพิ่มเติม และเปลี่ยนแปลงข้อความบางข้อความ เพื่อให้มีความเหมาะสมและครอบคลุมเนื้อหาที่มีความกระชับมากที่สุด โดยเหลือแบบสอบถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์หัวข้อเฉพาะจริง จำนวน 44 ข้อ ด้วยกัน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ส่วนด้วยกัน คือ ส่วนแรกเก็บรวบรวมจากการสัมภาษณ์ผู้สมัครรับเลือกตั้งจำนวน 6 คน และส่วนที่สองได้จากการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสอบถามบรรดาหัวหน้าคณะ ซึ่งรายชื่อหัวหน้าคณะได้มาจากการสัมภาษณ์ผู้สมัครรับเลือกตั้งทั้ง 6 คน นั้นเอง ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ทำหนังสือให้ทางคณะรัฐศาสตร์ ออกหนังสือเพื่อขออนุญาตสัมภาษณ์ผู้สมัครรับเลือกตั้งทั้ง 6 คน
2. ผู้วิจัยนำหนังสือขออนุญาตสัมภาษณ์ด้วยตนเองพร้อมทั้ง เรียนขึ้นแจ้งให้ท่านทราบและเข้าใจถึงความจำเป็นอย่างยิ่งในการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ ในการสัมภาษณ์ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ผู้วิจัยใช้แบบบันทึกเสียงในการสัมภาษณ์ผู้สมัครรับเลือกตั้งทุกคนแล้วจะถอดเทปอีกครั้งหนึ่ง
3. การสัมภาษณ์หัวหน้าคณะโดยใช้แบบสอบถาม ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือในการสัมภาษณ์หัวหน้าคณะที่ช่วยผู้สมัครรับเลือกตั้งหาเสียง

ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เริ่มลงมือสัมภาษณ์ผู้สมัครรับเลือกตั้งทั้ง 6 คน เพื่อจัดเก็บข้อมูลโดยเริ่มตั้งแต่ต้นเดือนมกราคม 2531 จนถึงปลายเดือนมิถุนายน 2531 โดยใช้เวลาทั้งสิ้น 6 เดือนเต็มในการจัดเก็บข้อมูล จะเห็นได้ว่าผู้วิจัยต้องใช้เวลามากในการจัดเก็บ เนื่องมาจากการจะสัมภาษณ์หัวหน้าคณะได้นั้นต้องสัมภาษณ์ผู้สมัครรับเลือกตั้งเสียก่อน จากนั้นจึงดำเนินการสัมภาษณ์หัวหน้าคณะในเวลาถัดต่อไป

สภาพโดยทั่วไปและบรรยากาศในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนแรกคือการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์โดยใช้แบบบันทึกเสียงและส่วนสุดท้าย คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์หัวหน้าคณะ

ซึ่งใช้แบบสอบถาม โดยที่ผู้วิจัยจะแยกเขียนเกี่ยวกับสภาพและบรรยากาศในการเก็บข้อมูล ดังนี้

1. ภาพโดยทั่วไปและบรรยากาศการสัมภาษณ์ผู้สมัครรับเลือกตั้ง สำหรับบรรยากาศในการวิจัยซึ่งผู้วิจัยเลือกสัมภาษณ์ผู้สมัครรับเลือกตั้งจำนวน 6 คน โดยเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคประชาธิปัตย์ 3 คน ของพรรคกิจสังคม 3 คน ในที่นี้เป็นผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน 3 คน และใน 3 คนนี้ได้รับแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรีจำนวน 1 คน จากการสัมภาษณ์ผู้สมัครรับเลือกตั้ง 6 คน ผู้วิจัยได้แบ่งสภาพและบรรยากาศในการสัมภาษณ์ออกเป็น 2 ลักษณะด้วยกัน ดังนี้

1.1 การสัมภาษณ์ผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การสัมภาษณ์ผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในความคิดเห็นขอสัมภาษณ์เป็นไปด้วยความยุ่งยากพอสมควร เพราะผู้ให้สัมภาษณ์ไม่ค่อยมีเวลาให้สัมภาษณ์ เนื่องจากต้องติดภาระกิจในหน้าที่ต้องกระทำมาก การสัมภาษณ์จะใช้เวลาไม่มากนัก การสัมภาษณ์ผู้ที่ได้รับเลือกตั้งทั้ง 3 ท่าน มีลักษณะร่วมที่สำคัญ คือ ในการสอบถามถึงกลยุทธ์วิธีการหาเสียง ปรากฏว่าคำตอบที่ได้รับจะเป็นไปในลักษณะสั้น ๆ โดยทั่วไปกล่าวคือ เป็นไปในลักษณะการหาเสียงอย่างธรรมดา ๆ เช่น การออกพบปะประชาชน การออกปราศรัยหาเสียง ตลอดจนการเข้ากับประชาชน สำหรับข้อมูลในลักษณะลึก เช่น การวางแผนในการเลือกตั้ง การวางแผนเครือข่าย ขอบข่ายของหัวคะแนน การสร้างระบบหัวคะแนน ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่จะไม่ตอบคำถาม และจะหลีกเลี่ยงในประเด็นคำถามนั้น ๆ แต่อย่างไรก็ตามผู้วิจัยพยายามเก็บข้อมูลให้ได้มากที่สุด โดยใช่วิธีการสัมภาษณ์ผู้ใกล้ชิดหรือผู้ที่เคยร่วมงานในการรณรงค์หาเสียง ซึ่งข้อมูลที่ได้เป็นข้อมูลที่ผู้วิจัยสามารถนำมาใช้ในการวิจัยได้ต่อไป เช่น จำนวนหัวคะแนน การใช้หัวคะแนน เป็นต้น กล่าวโดยสรุปเมื่อสัมภาษณ์ผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ของหัวคะแนนนั้น จะเห็นได้ว่าส่วนใหญ่แล้วจะให้ความเห็นว่าไม่ค่อยใช้หัวคะแนนในการหาเสียงไม่มีการใช้อำนาจและอิทธิพลแต่อย่างใด คะแนนเสียงที่ได้มาเกิดจากความศรัทธาและความนิยมชมชอบในตัวผู้สมัครเองและคะแนนนิยมของผู้สมัครแต่ละคนใกล้เคียงกัน เงินจึงมีความจำเป็นต้องใช้จ่ายมากขึ้น สำหรับยอดเงินแม้จะใช้จ่ายสูงมากเท่าไรก็ตามแต่จะไม่เกินคนละ 350,000 บาท ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ และอีกประการหนึ่งสำหรับการสัมภาษณ์ผู้สมัครที่ได้รับการเลือกตั้ง ปรากฏว่าผู้ให้สัมภาษณ์จะระมัดระวังในการให้

สัมภาษณ์ และพยายามหลีกเลี่ยงสิ่งที่ไม่อยากตอบซึ่งคิดกับการสัมภาษณ์ผู้สมัครที่ไม่ได้รับเลือกตั้ง

1.2 การสัมภาษณ์ผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ไม่ได้รับเลือกตั้ง จากการสัมภาษณ์ผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ไม่ได้รับเลือกตั้งทั้ง 3 คน นั้นผู้วิจัยได้พบลักษณะที่สำคัญในการให้สัมภาษณ์อยู่ 2 ประการด้วยกัน คือ

1.2.1 ความเต็มใจในการให้สัมภาษณ์ผู้สมัครส่วนใหญ่ไม่อยากจะพูดถึงหรือกล่าวถึงในการเลือกตั้งในครั้งนั้นมากนัก เท่าที่สังเกตการณ์จากผู้สมัครจะรู้สึกมีความคิดหวังและศัพผลาในการเลือกตั้งจนไม่อยากจะกล่าวถึง หรือกล่าวถึงเฉพาะส่วนที่ตนเองคิดหรืออยากจะพูดเท่านั้น แต่ยังมีผู้สมัครบางท่านได้อธิบายและชี้ให้เห็นถึงความศัพผลาในการรณรงค์หาเสียงของตนเอง บัจจัยเงื่อนไข กฎหมาย ระเบียบของการเลือกตั้งที่ไม่อำนวยให้กับการหาเสียงในครั้งนั้น

1.2.2 ในการสัมภาษณ์ผู้สมัคร ผู้วิจัยได้พยายามพูดโน้มน้าวให้เข้าใจถึงการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ โดยจงใจให้เห็นถึงความสำคัญของการศึกษาผลประโยชน์ที่จะได้รับ ซึ่งผู้วิจัยได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเลือกตั้งของไทยในปัจจุบัน โดยพยายามชี้ให้เห็นว่าการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นส่วนหนึ่งในการที่จะอธิบาย หรือการเสนอแนะแนวทางของการเลือกตั้งได้ เพื่อที่จะทำให้การเลือกตั้งมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ซึ่งทำให้การสัมภาษณ์เป็นไปด้วยดีมีลักษณะเป็นกันเองซึ่งกันและกัน

2. ภาพทั่วไปและบรรยากาศของการสัมภาษณ์หัวคะแนน จากการสัมภาษณ์ผู้สมัครรับเลือกตั้งทั้ง 6 คน ผู้วิจัยจะได้รายชื่อบรรดาหัวคะแนน ซึ่งหัวคะแนนนี้ คือ ประชากรของการวิจัย สำหรับการสัมภาษณ์หัวคะแนนโดยการใช้แบบสอบถามนี้เมื่อผู้วิจัยไปขอสัมภาษณ์หัวคะแนนต่าง ๆ จะพบว่าหัวคะแนนส่วนใหญ่ที่ถูกสัมภาษณ์จะรู้สึกแปลกใจ ประหลาดใจ เอะใจ บางคนถึงกับตกใจเมื่อรู้ว่าตนเป็นหัวคะแนน ซึ่งเท่าที่ประสบพบและสังเกตดูจากการสัมภาษณ์ ปรากฏว่าในเรื่องนี้มีประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับบรรดาหัวคะแนนกล่าวคือ

2.1 การยอมรับ ในที่นี้หมายถึง การที่บุคคลยอมรับว่าตนเองเป็นหัวคะแนนให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้งการยอมรับว่าเป็นหัวคะแนนนี้ หัวคะแนนส่วนใหญ่จะไม่ยอมรับ ส่วนที่ยอมรับมีเป็นส่วนน้อย อย่างไรก็ตามเมื่อได้พูดคุย ชี้แจงแล้วหัวคะแนนจะยอมรับ

ว่าเป็นเพียงผู้ช่วยหาเสียงแก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งเท่านั้นไม่ได้เป็นหัวคะแนนแต่อย่างใด ซึ่งจากลักษณะดังกล่าวผู้วิจัยเห็นว่าน่าจะเกิดจากเหตุผลดังนี้

2.1.1 ความกลัวและเกรงใจ การที่บุคคลจะยอมรับว่าตัวเองเป็นหัวคะแนนเพื่อช่วยเหลือผู้สมัครหาเสียงให้กับผู้หนึ่งผู้ใดนั้น เป็นสิ่งที่ยากมากอันเนื่องมาจากสาเหตุสำคัญ 2 ประการคือ ประการแรก ความกลัว คือ การที่ผู้หนึ่งผู้ใดยอมรับว่าเป็นหัวคะแนนให้กับผู้สมัครคนใดหรือพรรคการเมืองใดแล้ว คู่แข่งขันอาจจะประทุษร้าย ซึ่งความกลัวนั้นอาจจะกลัวว่าตนเองหรือคนในครอบครัวอาจจะได้รับอันตราย โดยเฉพาะอย่างยิ่งหัวคะแนนที่มีประชาชนให้ความเคารพเชื่อถือมาก ๆ แล้ว ยังมีอันตรายมากยิ่งขึ้นตามลำดับ ประการที่สอง คือความเกรงใจหมายถึงการที่ผู้สมัครหลายคนมาร้องขอให้ช่วยเหลือเป็นหัวคะแนนให้กับตนเองหรือพรรคการเมือง ซึ่งหัวคะแนนจะมีความเกรงใจ และจำต้องรับปากกับผู้สมัครทุก ๆ คน ที่ร้องขอเพราะไม่ต้องการให้ผู้สมัครต้องผิดหวังหรือเพื่อไม่ให้เสียหน้าใจซึ่งกันและกัน ดังนั้นถ้าหัวคะแนนจะยอมรับโดยเปิดเผยว่าตนเองเป็นหัวคะแนนให้กับผู้สมัครคนหนึ่งคนใดหรือพรรคการเมืองใดแล้วย่อมทำไม่ได้เช่นกัน

2.1.2 ศักดิ์กฎหมายและศรัทธา หัวคะแนนที่ช่วยผู้สมัครรับเลือกตั้งหาเสียงส่วนหนึ่งคือข้าราชการและพนักงานของรัฐบาลนั่นเอง เช่น ข้าราชการส่วนต่าง ๆ พนักงานรัฐวิสาหกิจ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งบรรดาข้าราชการและพนักงานเหล่านี้จะต้องวางตัวเป็นกลางห้ามช่วยเหลือผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใด ๆ หากมีการกระทำที่ผ่านคืนจะผิดกฎหมายเลือกตั้งและศรัทธาข้าราชการด้วย ดังนั้นจะเห็นได้ว่าหัวคะแนนประเภทนี้จะไม่ยอมรับว่าตนเองเป็นหัวคะแนน

2.2 การเปิดเผยตน จะเห็นได้ว่าแม้เพียงแต่บุคคลจะยอมรับว่าตนเองเป็นหัวคะแนนให้กับผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใดก็เป็นสิ่งที่ยากลำบากแล้ว ดังนั้นการที่จะเปิดเผยตัวเองว่าเป็นหัวคะแนนจึงเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ค่อนข้างยากมากตามลำดับ เพราะการเปิดเผยตัวมากเท่าใดจะมีอันตรายต่อตัวเองและครอบครัวมากขึ้นเท่านั้น แต่อย่างไรก็ตามยังมีการเปิดเผยตัวเองบ้าง ซึ่งจะเป็นบุคคลที่มีส่วนร่วมในการรณรงค์หาเสียงหรือเป็นบุคคลที่คลุกคลีกับการเลือกตั้งเป็นระยะเวลาอันนานและเท่าที่สังเกตจะพบว่าบรรดาหัวคะแนนที่อยู่ในระดับตำบล และหมู่บ้านที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนผู้ออกเสียงเลือกตั้ง ส่วนใหญ่จะไม่เปิดเผยตัว

จากสภาพและปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจำเป็นต้องพยายามชี้แจงทำความเข้าใจกับหัวคะแนนเสียก่อน ซึ่งในการทำความเข้าใจนั้น ผู้วิจัยจำเป็นต้องพยายามสร้างความรู้สึก

ให้เกิดความคุ้นเคยซึ่งกันและกัน เช่น ก่อนจะสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะต้องพูดคุยสอบถามถึงเรื่อง การทํามาหากิน เรื่องราวของลูก ๆ หลาน ๆ และอีกหลาย ๆ เรื่องตามความเหมาะสม และลักษณะตามสภาพของสังคมกลุ่มนั้น ๆ เป็นสำคัญ เพื่อสร้างบรรยากาศแห่งความคุ้นเคย นั้นเอง อย่างไรก็ตามก็พยายามสอดใส่เรื่องที่จะสัมภาษณ์เข้าไปด้วย ซึ่งบางครั้งจำเป็นต้องใช้เวลานานมากในการสัมภาษณ์หัวข้อแต่ละคน เพื่อโน้มน้าวและสร้างความเข้าใจ ต่อกัน แต่ถ้าหัวข้อแผนที่ให้สัมภาษณ์ยังไม่พร้อมหรือยังมีความหวั่นเกรงในการตอบคำถามหรือ ยังไม่แน่ใจถึงผลของคำตอบคำถาม ซึ่งบางครั้งจำเป็นต้องอาศัยเพื่อนบ้านหรือต้องหาบุคคล ที่หัวข้อแผนที่ให้ความเคารพ ความเชื่อถือเป็นสื่อกลางในการสัมภาษณ์อีกทอดหนึ่ง เพื่อสร้าง ความคุ้นเคยต่อกันแล้ว ในการสัมภาษณ์จะต้องหาวิธีการที่จะทำให้หัวข้อแผนที่ตอบคำถามใน แบบสอบถามแต่ละข้อเป็นไปตามข้อเท็จจริง สำหรับวิธีการผู้วิจัยใช้ คือ การสัมภาษณ์โดย การให้หัวข้อแผนที่อ่านแบบสอบถามและตอบด้วยตนเอง และอีกวิธีหนึ่งให้ผู้สัมภาษณ์อ่านแบบ สอบถามแล้วตอบคำถามเอง ในการสัมภาษณ์โดยให้หัวข้อแผนที่ตอบแบบสอบถามเองนั้นจะพบ ว่ามีส่วนหนึ่งที่หัวข้อแผนที่ให้ความเห็นหรือข้ามไปโดยอ้างเหตุผลว่า ไม่เข้าใจ และไม่แน่ใจไม่อยากจะตอบเพราะไม่มีคำตอบที่ตนเองคิดว่าเหมาะสม และอีกประการหนึ่งของหัว- ข้อแผนที่ตอบในแบบสอบถามจะตอบในข้อที่เห็นว่าดี หรือเหมาะสมเท่านั้น ซึ่งบางครั้งอาจ จะไม่ตรงกับข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นก็ได้ ดังนั้นในการสัมภาษณ์บางครั้งจำเป็นต้องอธิบายชี้แจงเพิ่มเติมในประเด็นคำถามต่าง ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลข้อเท็จจริงที่เป็นจริงหรือข้อมูลที่ใกล้เคียงความจริงมากที่สุดนั่นเอง

หลักเกณฑ์การวัดและการตัดสิน

จากโครงสร้างของแบบสอบถาม และหลักเกณฑ์การให้คะแนนตามที่กล่าวมา แล้วนั้น จะเห็นได้ว่าแบบสอบถามที่ต้องอาศัยการตัดสินโดยกำหนดคะแนนนั้นมีจำนวนทั้งสิ้น 35 ข้อด้วยกัน คือ ข้อ 7 ถึง ข้อ 41 ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การตัดสินโดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วนด้วยกัน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหัวข้อแผนที่กับผู้สมัครรับเลือกตั้ง เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรว่าเป็นไปในลักษณะแบบคู่อุปถัมภ์ - ผู้ใ้อุปถัมภ์หรือไม่ และถ้าหากว่าเป็นลักษณะความสัมพันธ์แบบคู่อุปถัมภ์ - ผู้ใ้อุปถัมภ์แล้วจะเป็นในลักษณะเช่นไร ซึ่งประกอบด้วยคำถามตั้งแต่ข้อ 7 - 33 มีจำนวน 28 ข้อ โดยตั้งเกณฑ์ไว้ดังนี้

ข้อ 7 - 17 รวม 11 ข้อ เป็นการวัดความสัมพันธ์ระหว่างหัวคะแนนกับผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยกำหนดให้คะแนนตั้งแต่ 22 คะแนนขึ้นไป ถือว่ามีความสัมพันธ์แบบคู่อุปถัมภ์ - ผู้ใ้คู่อุปถัมภ์ คะแนนต่ำกว่า 22 คะแนนลงมาถือว่าไม่มี ความสัมพันธ์แบบคู่อุปถัมภ์ - ผู้ใ้คู่อุปถัมภ์

ข้อ 18 - 21 รวม 4 ข้อ เป็นการวัดความสัมพันธ์แบบคู่อุปถัมภ์ - ผู้ใ้คู่อุปถัมภ์ ในลักษณะของ "ทาน" หรือการ "ให้" "แจก" โดยกำหนดให้คะแนนตั้งแต่ 8 คะแนนขึ้นไป มีลักษณะแบบ "ทาน" คะแนน 8 คะแนนลงมาไม่มีลักษณะแบบ "ทาน"

ข้อ 22 - 25 รวม 4 ข้อ เป็นการวัดความสัมพันธ์แบบคู่อุปถัมภ์ - ผู้ใ้คู่อุปถัมภ์ ในลักษณะของ "บิยวาจา" โดยกำหนดให้คะแนนตั้งแต่ 8 คะแนนขึ้นไป มีลักษณะของ "บิยวาจา" และคะแนน 8 คะแนนลงมาไม่มีลักษณะของ "บิยวาจา"

ข้อ 26 - 29 รวม 4 ข้อ เป็นการวัดความสัมพันธ์แบบคู่อุปถัมภ์ - ผู้ใ้คู่อุปถัมภ์ ในลักษณะของ "อัครกริยา" โดยกำหนดให้คะแนนตั้งแต่ 8 คะแนนขึ้นไปมีลักษณะของ "อัครกริยา" คะแนน 8 คะแนนลงมาไม่มีลักษณะของ "อัครกริยา"

ข้อ 30 - 33 รวม 4 ข้อ เป็นการวัดความสัมพันธ์แบบคู่อุปถัมภ์ - ผู้ใ้คู่อุปถัมภ์ ในลักษณะของ "สมานัตตา" โดยกำหนดให้คะแนนตั้งแต่ 8 คะแนน ขึ้นไป มีลักษณะของ "สมานัตตา" คะแนน 8 คะแนน ลงมาไม่มีลักษณะของ "สมานัตตา"

ส่วนที่ 2 เป็นการศึกษาวิธีการที่หัวคะแนนใช้ในการหาเสียงกับประชาชน ซึ่ง ในแบบสอบถามมีตั้งแต่ข้อ 34 - 44 รวม 11 ข้อ สำหรับส่วนที่ต้องกำหนดเกณฑ์การตัดสิน คือ ตั้งแต่ ข้อ 34 - 41 รวม 8 ข้อ เป็นการวัดความเป็นผู้นำทางความคิดเห็นของหัว-คะแนน ซึ่งเป็นวิธีที่หัวคะแนนใช้วิธีหนึ่ง โดยกำหนดเกณฑ์การตัดสิน ดังนี้

ข้อ 34 - 41 รวม 8 ข้อ เป็นการวัดความเป็นผู้นำทางความคิดเห็นโดย กำหนดให้คะแนนตั้งแต่ 16 คะแนนขึ้นไป ถือว่ามีลักษณะของการเป็นผู้นำทางความคิดเห็น และคะแนน 16 คะแนนลงมาไม่ถือว่ามีลักษณะของผู้นำทางความคิดเห็นแต่ประการใด ส่วน แบบสอบถามซึ่งใช้สัมภาษณ์หัวคะแนน ผู้วิจัยได้รับ - ส่งแบบสอบถามด้วยตนเอง โดยแยก ออกเป็นอำเภอต่าง ๆ ดังตามตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนแบบสอบถามที่จัดส่ง - รับคืน

อำเภอ	จังหวัดที่ส่ง (ชุด)	คิดเป็นร้อยละ	จำนวนที่ได้รับ (ชุด)	คิดเป็นร้อยละ
เมือง	32	100	25	14.28
กาญจนดิษฐ์	25	100	25	14.28
คอนสัก	27	100	27	15.43
เกาะสมุย	20	100	17	9.71
เกาะพะงัน	5	100	5	2.86
บ้านนาสาร	15	100	10	5.73
เวียงสระ	15	100	12	6.86
พระแสง	20	100	16	9.14
กิ่ง ชัยบุรี	8	100	6	3.43
กิ่ง นาเคิม	8	100	7	4.00
รวม	175	100	150	85.72

พึงสังเกตว่าจำนวนประชากรการวิจัยในแต่ละอำเภอจะมีจำนวนไม่เท่ากัน สำหรับหลักเกณฑ์ของจำนวนประชากรการวิจัยหรือหัวคะแนนของแต่ละอำเภอนั้นขึ้นอยู่กับขนาดของพื้นที่จำนวนประชากร ความห่างไกลของพื้นที่ ประการต่อมา คือ สภาพของการแข่งขันกันระหว่างตัวผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือระหว่างพรรคการเมืองของในแต่ละพื้นที่ของหน่วยเลือกตั้ง ยิ่งมีการแข่งขันมากหรือมีความเข้มข้นมาก การให้หัวคะแนนในแต่ละพื้นที่จะมีจำนวนขยายมากยิ่งขึ้น และประการสุดท้ายจำนวนหัวคะแนนได้มาจากการสัมภาษณ์ผู้สมัครรับเลือกตั้งและหัวคะแนนรายใหญ่ตนเอง

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อพิสูจน์สมมุติฐานที่ตั้งไว้ โดยใช้ข้อมูลจากการรวบรวมข้อมูลในรูปแบบต่าง ๆ โดยแยกประเภทของข้อมูลที่ได้มาจากผู้สมัครรับเลือกตั้ง จากหัวคะแนน และจากการสังเกตการณ์ โดยแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้ คือ

ส่วนแรก เป็นการศึกษาวิเคราะห์ถึงการที่บุคคลเข้ามาเป็นหัวข้อแน โดยวิเคราะห์จากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้สมัคร และจากข้อมูลด้านเอกสาร โดยนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นที่ต้องใช้บุคคลเข้ามาเป็นหัวข้อแนในการเลือกตั้ง ส่วนการแบ่งประเภทของหัวข้อแน ผู้วิจัยใช้ข้อมูลจากแบบสอบถามหัวข้อแนแล้วนำมาวิเคราะห์ด้วยวิธีร้อยละว่าแต่ละประเภทมีมากน้อยแค่ไหน

ส่วนที่สอง เป็นการศึกษาวิเคราะห์ถึงความสัมพันธ์ของหัวข้อแนกับผู้สมัครรับเลือกตั้ง โดยวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์หัวข้อแนกับผู้สมัครส่วนหนึ่ง และอีกส่วนหนึ่งใช้ข้อมูลจากแบบสอบถามที่ใช้สัมภาษณ์หัวข้อแน ซึ่งสร้างขึ้นโดยวิธีการแบบ radding scale โดยนำข้อมูลที่ได้มาเข้าเครื่องคอมพิวเตอร์ช่วยในการหาความสัมพันธ์ทางสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS^x เพื่อพิสูจน์ว่าจะมีลักษณะความสัมพันธ์กันอย่างไร สำหรับการจัดประเภทความสัมพันธ์ของ หัวข้อแนกับผู้สมัคร ว่าเป็นไปแบบลักษณะของ "ทาน", "ปิยวาจา", "อรรถกริยา" และสมานมัตตา" หรือไม่ โดยใช้ข้อมูลจากแบบสอบถามที่ใช้สอบถามหัวข้อแนเข้าเครื่องคอมพิวเตอร์เช่นเดียวกับวิธีแรก เพื่อที่จะจัดประเภทของความสัมพันธ์ต่อไป

ส่วนที่สาม เป็นการศึกษาวิเคราะห์ถึงวิธีการที่หัวข้อแนใช้ในการหาเสียงกับประชาชน โดยพิจารณาจากข้อมูลที่ได้มาจากแบบสอบถามหัวข้อแน ตามหลักเกณฑ์ที่ตั้งไว้โดยแยกออกเป็น 2 ประเด็น คือ การใช้ความเป็นผู้นำทางความคิด ซึ่งใช้ข้อมูลจากแบบสอบถามหัวข้อแนแล้วนำเข้าเครื่องคอมพิวเตอร์ เพื่อหาความเป็นผู้นำทางความคิดเห็น โดยใช้สถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS^x เช่นเดียวกัน เพื่อวิเคราะห์ว่าหัวข้อแนแต่ละคนมีความเป็นผู้นำทางความคิดเห็นหรือไม่มากน้อยเพียงใด ส่วนการวิเคราะห์ถึงการให้ผลประโยชน์แก่ประชาชนนั้น ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้มาจากการสัมภาษณ์หัวข้อแน โดยการหาค่าคิดเป็นร้อยละ แล้วจึงนำมาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่ออธิบายถึงวิธีการที่ใช้ว่าเป็นไปตามสมมุติฐานที่ให้ไว้หรือไม่เพียงใด

สำหรับเทคนิคทางสถิติที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จะเลือกใช้ให้เหมาะสมกับข้อมูลว่าข้อมูลที่จะนำไปใช้นั้นจะเป็นข้อมูลประเภทใดเป็นสำคัญ เช่น ร้อยละ โคลสแควร์ เป็นต้น ซึ่งรายละเอียดในการวิเคราะห์จะกล่าวต่อไปในบทที่ 5.